

Hasonló összegek, szigorúbb feltételek

Június elsején ismerteti az Európai Bizottság a 2020 utáni Közös Agrárpolitikára vonatkozó javaslatait. A kiszivárgott információk alapján drasztikus visszavágástól nem kell tartani, az agrárgazdaság súlya a közös költségvetésben azonban várhatóan tovább csökken – hangzott el a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara és az Agrárgazdasági Kutató Intézet Hódmezővásárhelyen, a XXV. Alföldi Állattenyésztési és Mezőgazda Napokon rendezett fórumán.

Újragondolná az uniós fejlesztési politika kedvezményezett körét Brüsszel – derült ki a Bizottság által benyújtott kohéziós tervezetből. A 2020 utáni támogatási program az addigi GDP-alapú forrásmegállapítást olyan új, részben definiálatlan, sőt mérhetetlen feltételekhez kötné, mint az oktatás színvonala, a környezetvédelem helyzete vagy a munkanélküliség. A lehívási feltételek között pedig megjelenne egy eddig ismeretlen kritérium, a „jogállamiság”, aminek amellet, hogy köze nincs a területfejlesztéshez, olyan szabadon értelmezhető fogalom, ami messze nem csak jogszerű, szabályos forrásfelhasználást jelent. Ráadásul a források „terelgetésében” is megfigyelhető némi tendenciózusság. A kohéziós politika eddigi nyertesei a kelet-európai országok voltak, az új szempontok viszont Olaszország, Dél-Franciaország, Görögország, Spanyolország és Portugália válságrégióiba csoportosítanák át a pénzeket. Emellett az eddigi szavazási módot is megváltoztatná Brüsszel, a minden országot megillető vétőjogot és a konszenzusos döntési elvet többségi szavazás váltaná fel, ami kiiktatná a tagállami blokkokat. Ez persze még csak tervezet, amit a V4-ek biztosan nem fogadnak majd el, de a kérdés most az, hogy megjelenik-e ez a sokak által csak „lopakodó törvényhozásnak” nevezett szemlélet a Közös Agrárpolitikában is? A kiszivárgott információkat Papp Gergely, a NAK szakmai főigazgató-helyettese a XXV. Alföldi Állattenyésztési és Mezőgazda Napok szakmai rendezvényén meg is osztotta az érdeklődőkkel.

Maximum 60 ezer euró

Ha azt vizsgáljuk, hogy az EU teljes költségvetésének mekkora része az, amit a tervek szerint a Közös Agrárpolitikára kívánnak költeni a brüsszeli bürokrata, akkor akár el is keseredhetünk – mondta a szakember. Míg ugyanis jelenleg a KAP-ra a teljes költségvetés 36 százalékát fordítják, addig a kiszivárgott információk szerint 2021-től már csak a 30 százaléka jut

Papp Gergely: várhatóan a vidékfejlesztés területén csökkennek a támogatások

majd, ebből a szempontból tehát nincsenek jó hírek. Viszont, ha folyóáron vizsgáljuk a számokat, és azt nézzük, hogy egy adott ország mennyi pénzt kap, és abból mekkora összegű területalapú vagy termeléshez kötött támogatást lehet kifizetni, akkor nem tűnik olyan rossznak a helyzet. Nagyságrendileg ugyanis 2021–2028 között évente megközelítőleg ugyanannyi pénzt kaphat Magyarország, mint amennyit most. Igaz több országban – Litvánia, Lettország, Észtország – az egy hektárra jutó támogatás jóval kevesebb, mint az EU átlaga. Ők értelemszerűen növelni szeretnék a támogatásukat, emiatt van egy kis fenyegetettségünk, esetleg egy-kétezer forintot veszíthetünk hektáronként a korábbi összegből. Mi viszont nagyon nem szeretnénk, ha ezt nekünk, magyaroknak kéne finanszírozni. Úgy gondoljuk, hogy ezt fizessék azok, akik az uniós átlagnál eddig is többet kaptak hektáronként, vagyis például a németek, a hollandok, a franciák. De, ha ez az elvonás bekövetkezik, a mostani számítások alapján még akkor is a mostani 70 ezer forint/ha körül lesz a területalapú támogatás. Az már egy másik kérdés, hogy a 2027-es hetvenezer forint reálértékben mennyit ér majd – emelte ki Papp Gergely.

Csökkenő források

A szakember szerint várhatóan a vidékfejlesztés területén csökkennek majd a támogatások. Uniós forrásból a korábbiakhoz képest kevesebb pénz jut AKG-ra, fejlesztési, beruházási támogatásokra. De még ez sem jelenti egyértelműen azt, hogy ténylegesen kevesebb pénzt kapnak majd ezekre a célokra a termelők 2021–2028 között, hiszen ezek a vidékfejlesztési konstrukciók úgynevezett társfinanszírozás keretében kerülnek kifizetésre. Jelenleg, ha valaki AKG-t vagy valamilyen beruházási támogatást kap, akkor annak a támogatásnak a 83 százaléka érkezik Brüsszelből, míg a 17 százalékát a magyar költségvetés teszi mellé. Az már jól látszik, hogy a Bizottság kevesebbet ad, de arra lehetőség lesz, hogy a tagországok a saját pénzükből ennél nagyobb társfinanszírozást vállaljanak. Erre pedig minden remény megvan, mert ahogy Papp Gergely elmondta, szóbeli ígéretet kaptak a kormánytól, hogy 2020 után nálunk is magasabb társfinanszírozás lesz. Ez pedig azt jelenti, hogy a beruházási fejlesztési források is nagyjából akkora nagyságrendben állnak majd rendelkezésre 2021 után, mint a mostani időszakban.

Az is látható, hogy változtatni kívánnak a KAP kifizetését szabályozó rendeleteken. Az Európai Bizottság ugyanis eldöntötte, hogy minden támogatáshoz valamilyen célt kell hozzárendelni. Ezek a célok környezeti, fenntarthatósági, klímaváltozáshoz kötődőek lesznek – bocsátotta előre Papp Gergely, aki még egy nagyon fontos, sokakat érintő vitára is felhívta a jelenlévők figyelmét, és ami régóta tart már az unióban. Jelenleg, akinek nagy földterülete van, az nagyon sok támogatást kap, amit sokan bírálnak. Ezért volt már az előző időszakban is opcionális lehetőségük a tagállamoknak korlátozni azt, hogy egy kedvezményezett maximum mennyi támogatást kaphat. Ezzel a lehetőséggel eddig nem sok tagállam élt. Magyarország azonban igen, az összes ilyen uniós elvonás 62 százaléka Magyarországon történt. Az Európai Bizottság ebben a kérdésben eddig semleges volt, és inkább politikai döntésként kezelte a korlátozást, de a június elején kijövő rendeletében már állást foglalt. Erről már nyilatkoztak, és ez a döntés sokakat kedvezőtlenül érint majd. A következő támogatási ciklusban egy kedvezményezett maximum 60 ezer euró támogatást kaphat. Ez kb. 20 millió forint, amit 200-250 hektárral

el lehet érni, ám ha a termeléshez kötött támogatásokat is beleszámoljuk, akár még hamarabb elérhető.

A jogszabály, a kiadott információk szerint, lehetővé teszi – talán kötelezően elő is írja – a munkabér-kompenzációt. Ez azt jelenti, hogy ha egy gazdálkodónak alkalmazottjai vannak, akkor annnyival növelheti a támogatási keretét, amennyit rájuk elköltött az adott évben. Ha például tíz alkalmazottjára valaki 100 ezer eurót költött, akkor nem 60 ezer, hanem 160 ezer eurós támogatást kaphat.

Kihívások

A jövő támogatási rendszere azonban csak egy a bizonytalan pontok közül, az állattartók már most is komoly kihívásokkal küzdenek. Napi problémát jelent például a munkaerőhiány és a munkabér növelésének kényszere, amire rövid távon nincsenek megoldások. A piaci nehézségektől sem szabadulnak a következő évtizedben a gazdálkodók, a versenytársak száma ugyanis várhatóan tovább gyarapszik. Az állategészségügy pedig mind inkább központi szerepet kap a gazdálkodásban. *Dúl Udó Endre*, a NAK állattenyésztési szakértője előadásában sorra vette az állattartók előtt álló legfontosabb kihívásokat.

Az állategészségügy területéről szólva elhangzott, hogy egyre több és változatosabb állatbetegséggel kell szembenéznük az állattartóknak. A jövőben pedig minden bizonnyal folyamatosan szigorodó állatvédelmi, állatjóléti előírásokra számíthatnak és olyan, a közvéleményt erősen befolyásoló kampányokra, amelyekben egyes civilizációs problémák okaként az állattenyésztést nevezik meg. Ezeket a kampányokat többnyire városi emberek indítják, akik állatokkal soha nem találkoztak, de sokakat elérnek és fordítanak az állattartás ellen. Eerre fel kell készülni.

Mint ahogy számolniuk kell a gazdáknak a munkaerő-elvándorlással is. Folyamatosan apad az állattartók száma, és a hozzá kapcsolódó feldolgozóipar is munkaerőhiánnyal küzd. Magasabb bérekre pedig remény sincs addig, amíg az exportunk legnagyobb része alacsony feldolgozottságú termék vagy élő állat, amit aztán a versenytársaink dolgoznak fel Európa más országaiban. Ha ezen nem tudunk változtatni, nem lesz forrás arra, hogy több fizetést kaphassanak az ágazatban dolgozók. A jövőt illetően fontos lenne az állattartók és a hozzájuk kapcsolódó élelmiszer-előállítók társadalmi megbecsültségének javítása is. Vonzóvá kéne tenni a gazdálkodást a fiatalok számára, hogy az iparban, illetve a szolgáltatásban dolgozókhöz hasonló jövőt tervezhessenek, képesek legyenek családjukat eltartani, házat, kocsit venni – emelte ki Dúl Udó Endre.

Dúl Udó Endre: a gazdáknak számolniuk kell a munkaerő-elvándorlással is

Nagy-Britannia kilépésével, mint kihívással, nem sokat foglalkoztunk eddig, pedig egy nagy befizető távozik hamarosan az unióból. Ez nem csak a támogatásokra lesz hatással, hanem számos más területre is, például a kereskedelemre. Várhatóan gyökeresen átrendezi majd a kiskérődzők piacát, hiszen Európa juhból nettó importőr, Ausztráliából és Új-Zélandról hozza be az állatok nagy részét. A beszállított állatok zöme eddig Nagy-Britannián keresztül érkezett az unióba. És ez csak egy példa...

Végül a kereskedelmi egyezményekre hívta fel a figyelmet az előadó. Mint mondta, a brazilok sok mindent elkövettek azért, hogy a hús hosszabban eltartható legyen, ezekből az „akciókból” már többször pattant ki óriási botrány. Az állategészségügyi, állatjóléti állapotokat is sok kifogás érte, de be kell látni, hogy Dél-Amerika óriási exportőrré vált állati termékekből. Az EU jelenleg szabadkereskedelmi tárgyalásokat folytat a dél-amerikai országokkal. Ez pedig több ágazatban is komoly aggodalomra ad okot, hiszen például a baromfisok vagy a húsmarhatartók már most is óriási versenyben vannak Európában a dél-amerikai termelőkkel. Számítások szerint akár 7 milliárd euró kárt okozna éves szinten az unió agráriumának, termelőknek, feldolgozóknak egyaránt ez a megállapodás. Legalább addig, amíg a Brexit lezáratlan, fel kéne függeszteni ezeket a szabadkereskedelmi tárgyalásokat, nem pedig újakat kötni, mint ahogy ezt teszi most az unió. Az idei év másik újdonsága ugyanis, hogy az EU Ausztráliával és Új-Zélanddal is elkezdte a szabadkereskedelmi tárgyalásokat – tájékoztatott a szakértő.

KEREPESI KATALIN

Kilátások

Dúl Udó Endre az egyes állattenyésztési ágazatok várható kilátásait is összegezte előadásában, ezek közül most csak a juh- és kecskeágazatot érintőket emeljük ki.

A szakember szerint a juh- és kecskeágazatban az elaprózódott állomány okozza a legnagyobb gondot: itthon megközelítőleg 2500 juhtartó tart csupán 100 állat fölötti létszámot és a juhágazatra is igaz a kedvezőtlen exportszerkezet. Szinte kizárólag élőállatot exportálunk, ráadásul ebben az esetben gyakorlatilag egypiacos függőségről is beszélhetünk, hiszen a kiszállított juhok döntően Olaszországba kerülnek. „Az elmúlt évben próbáltunk más piacokat is keresni, de az biztos, hogy az élőállatok helyett gyorsan át kéne állni legalább arra, hogy levágott állatokat exportáljunk, és persze még jobb lenne átállni a feldolgozott termékekre, illetve a juh- és kecsketejtermékekre” – javasolta Dúl Udó Endre.

A szakértő szerint a juhtenyésztés tekintetében Magyarországon óriási lehetőségek vannak, az unió ugyanis nem önellátó juhból. Nekünk pedig nagyon sok kihasználatlan legelőnk van, amiken jóval több húsmarhát, illetve kecskét lehetne tartani. A juhágazatban pedig, ha jobban csinálnánk, mintegy 10 ezer családnak a megélhetését lehetne folyamatosan biztosítani.

Néhány hete fogadta el az unió illetékes bizottsága az európai juhágazatról szóló jelentést. Ebben ajánlásokat tesznek az egyes tagállamoknak a szabályozások átalakítására, és ez döntő módon meghatározza majd a későbbi szabályozást. E szerint a juhra és a kecskére is kiterjesztik a tejcsomagot, és ez a döntés a kecske- és juhtejből készült tejtermékeket gyártóknak, illetve a kiskérődzőket a tejükért tartóknak óriási segítséget jelent majd.

Néhány hete fogadta el az unió illetékes bizottsága az európai juhágazatról szóló jelentést. Ebben ajánlásokat tesznek az egyes tagállamoknak a szabályozások átalakítására, és ez döntő módon meghatározza majd a későbbi szabályozást. E szerint a juhra és a kecskére is kiterjesztik a tejcsomagot, és ez a döntés a kecske- és juhtejből készült tejtermékeket gyártóknak, illetve a kiskérődzőket a tejükért tartóknak óriási segítséget jelent majd.

